

Uchwała Nr 97/2020
Rady Gminy Wąwolnica
z dnia 12 maja 2020 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Karmanowice

Na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) Rada Gminy Wąwolnica uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Karmanowice w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie gminy.

Przewodnicząca
Rady Gminy Wąwolnica

E. Żybura
Ewa Żybura

Uzasadnienie:

Gmina Wąwolnica planuje złożenie wniosku o dofinansowanie „**Przebudowy stacji ujęcia wody w Karmanowicach**” w ramach operacji typu „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Wymagany dokumentem do wniosku jest Strategia Rozwoju Gminy lub Plan Odnowy Miejscowości.

Przewodnicząca
Rady Gminy Wąwolnica

EŻybura
Ewa Żybura

Załącznik
do uchwały Nr XV/97/20
Rady Gminy Wąwolnica
z dnia 12 maja 2020 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI KARMANOWICE

Spis treści

I WSTĘP	4
II CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI.....	4
II.1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI	4
II.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPLYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESZTRENNEGO.....	9
II.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNE STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI	10
II.4. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKAJANIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH....	10
III.INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	10
III.1 ZASOBY PRZYRODNICZE	10
III.2. DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	11
III.3. OBIEKTY I TERENY	13
III.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	15
III.4.1. EDUKACJA.....	15
III.4.2 SPORT	15
III.4.4. BEZPIECZEŃSTWO	16
III.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	16
III.5.1. DOSTARCZANIE CIEPŁA	16
III.5.2. DOSTARCZANIE WODY	17
III.5.3. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	17
III.5.4. GOSPODARKA ODPADAMI.....	17
III.5.5. GAZYFIKACJA	17
III.5.6. ELEKTROENERGETYKA.....	17
III.5.7. TELEKOMUNIKACJA.....	18
III.5.8. SIEĆ DRÓG I TRANSPORT	18
III.5.9.AZBEST	19
III.6. GOSPODARKA I ROLNICTWO	20
III.7 KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI.....	23
III.8 MOŻLIWOŚCI FINANSOWE MIEJSCOWOŚCI	24
IV.ANALIZA SWOT	24
IV.1 ANALIZA SWOT.....	24
IV.4.2 MOCNE STRONY.....	27

IV.4.3. SŁABE STRONY.....	28
IV.4.4 SZANSE	28
IV.4.5 ZAGROŻENIA.....	29
V.OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI	29
VI. ZESTAWIENIE TABEL I RYSUNKÓW	32

I WSTĘP

Plan Odnowy odpowiada na potrzebę kompleksowego i długofalowego podejścia do rozwoju miejscowości w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu. Dokument ten stanowi deklarację przyszłego stanu, do którego dążą zarówno jej mieszkańcy jak i władze gminy. Jest to swego rodzaju scenariusz przyszłości, uwieńczony odpowiednią wizją do której się dąży i w której dokonuje się transformacja sytuacji obecnej na projektowaną.

Odnowa i rozwój obszarów wiejskich w dobie integracji z Unią Europejską uzyskuje nowy wymiar. Dążenie do standardów zachodnich stało się jak najbardziej możliwe, głównie dzięki funduszom strukturalnym będących szansą dla małych miasteczek i wsi na rozwój i konkurowanie z większymi aglomeracjami.

Rozwój miejscowości Karmanowice to istotne zadanie dla władz lokalnych. W regionie tym od kilku lat władze uczestniczą w programach oraz projektach finansowanych z funduszy unijnych, dzięki którym realizują przedsięwzięcia na rzecz rozwoju gminy oraz regionu. Dowodem działań podjętych w tym kierunku jest opracowanie Planu Odnowy, który w sposób bezpośredni wiąże się z licznymi korzyściami. Dokument ten ma stanowić załącznik do projektów zgłaszanych w celu uzyskania pomocy finansowej w ramach krajowych programów pomocowych oraz środków unijnych. Plan Odnowy Miejscowości Karmanowice dotyczy kilku najbliższych lat. W tym okresie realizowane będą, zgodnie z określonymi celami i priorytetami działania o charakterze rozwojowym.

Niniejsze opracowanie zostało opracowane zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008r). Zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów ukazującą stan rzeczywisty, analizę SWOT czyli zestawienie mocnych i słabych stron miejscowości oraz wynikające z niego szanse i zagrożenia, plan działań inwestycyjnych oraz aktywizujących społeczność wraz z szacunkowymi kosztorysami i harmonogramem ich realizacji.

II CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

II.1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI

Gmina Wąwolnica położona jest w północnej części Wyżyny Lubelskiej – w większości na Płaskowyżu Nałęczowskim, a jedynie południowe krańce na Równinie Bełżyckiej. Hydrograficznie leży w środkowej części zlewni rzeki Bystrej. Znaczna część obszaru leży w obrębie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego a reszta w obrębie jego otuliny. Gmina położona jest na Płaskowyżu Nałęczowskim, jednym z subregionów Wyżyny Lubelskiej, w dolinie rzeki Bystrej (prawy dopływ Wisły).

Administracyjnie jest położona w środkowo – zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie puławskim, między Naęczowem i Kazimierzem Dolnym, przy drodze wojewódzkiej nr 830 Lublin – Kazimierz – Puławy. Droga wiodąca przez Karmanowice i Kurów ma połączenie z międzynarodową trasą nr 17 Warszawa – Lwów. Przez teren gminy przebiega szerokotorowa linia kolejowa Warszawa - Lublin, z przystankiem w Łopatkach oraz wąskotorowa linia kolejowa Naęczów – Karczmiska, ze stacją w Wąwolnicy. Sąsiaduje z siedmioma gminami: Kazimierz Dolny, Karczmiska, Poniatowa, Wojciechów, Naęczów, Kurów i Końskowola. Najbliższymi miastami są: Naęczów – w odległości 3 km od granicy gminy, Kazimierz Dolny – 8 km, Puławy – 18 km, Opole Lubelskie – 18 km i Lublin - 25 km.

Gmina Wąwolnica składa się z 17 sołectw:

Bartłomiejowice, Celejów, Grabówki, Huta, Kębło, **Karmanowice**, Kolonia Łopatki, Łąki, Łopatki, Mareczki, Rąblów, Rogalów, Stanisławka, Wąwolnica, Zarzeka, Zawada, Zgórzyńskie.

Gmina Wąwolnica jest gminą rolniczą o powierzchni niewiele ponad 62 km², z czego użytki rolne zajmują 80,6%, a lasy 14,6 % jej powierzchni. Przepływa przez nią rzeka Bystra, która tworzy malowniczą dolinę i wchodzi w skład dorzecza rzeki Wisły.

Gmina Wąwolnica ma powierzchnię 62,4 km² i wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r gminę zamieszkuje 4573 stałych mieszkańców i 191 osób zameldowanych na pobyt czasowy, co daje łącznie 4764 osoby. W tej liczbie są 2409 kobiety i 2355 mężczyzn. Współczynnik feminizacji utrzymuje się na stałym, niezbyt wysokim poziomie (102 kobiety na 100 mężczyzn).

Rysunek 1 Gmina Wąwolnica na tle powiatu puławskiego i województwa lubelskiego

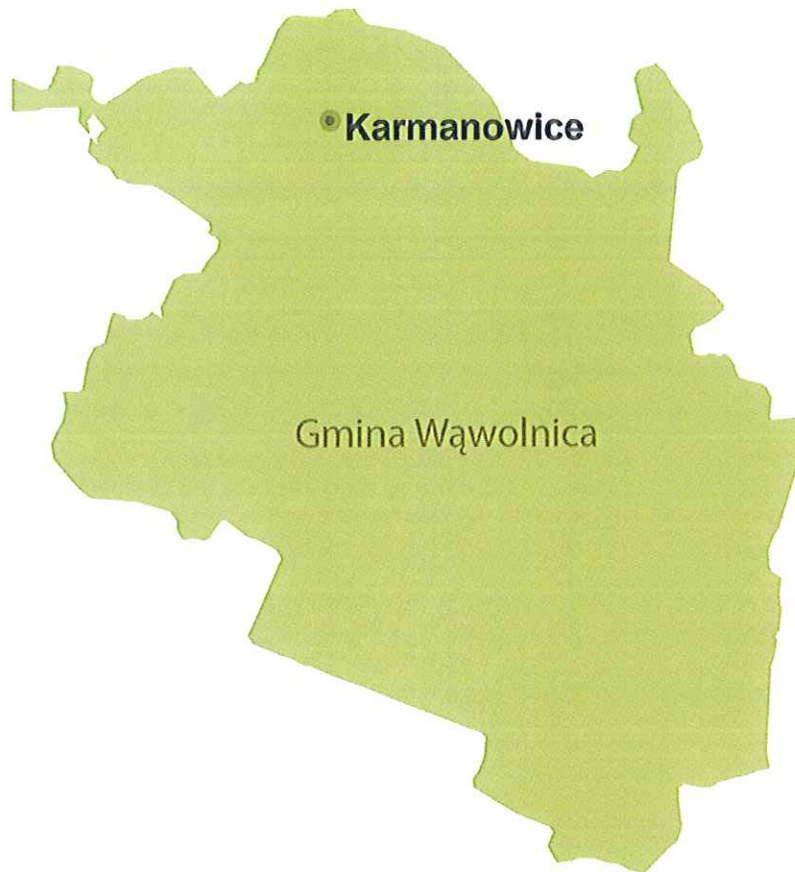

Źródło: opracowanie własne

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2 Położenie miejscowości Karmanowice na terenie Gminy Wąwolnica

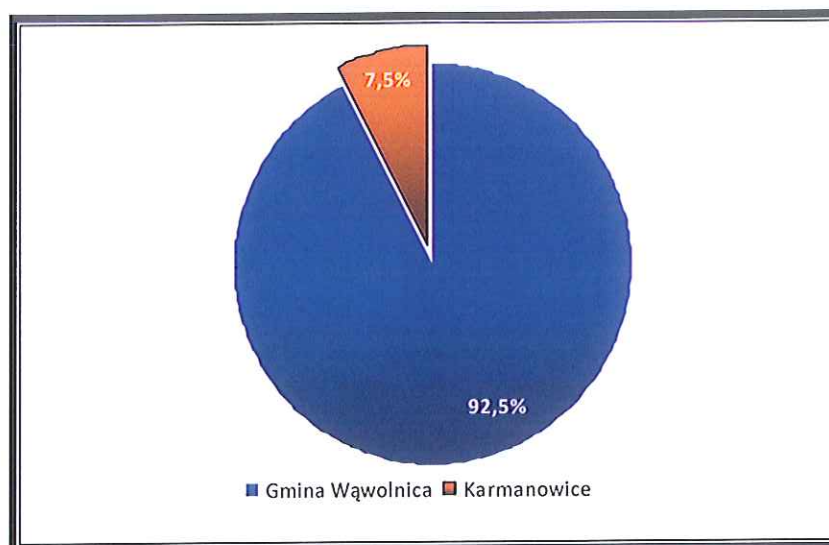
Źródło: opracowanie własne

Karmanowice to miejscowość leżąca w województwie lubelskim, w powiecie puławskim, w gminie Wąwolnica. Znana jest w regionie jako miejsce ściśle kojarzone z archeologią, a konkretnie z osadnictwem ludności kultury pucharów lejkowatych. Identyfikator miejscowości Karmanowice w systemie SIMC to 0393028, a współrzędne GPS wsi Karmanowice to (22.1104621, 51.3396566).

Powierzchnia ogólna miejscowości Karmanowice wynosi 4 681 511 m², co stanowi blisko 7,5% powierzchni całej gminy.

Wykres 1 Powierzchnia Gminy Wąwolnica i miejscowości Karmanowice

Liczba osób faktycznie zamieszkujących miejscowości Karmanowice w roku 2019 wynosi **439** mieszkańców, przy czym zameldowanych na stałe jest **427** osób.

Tabela 1 Liczba ludności miejscowości wg wieku i płci w roku 2019

Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
439	203	236

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

Tabela 2 Liczba ludności wg wieku i płci w roku 2019

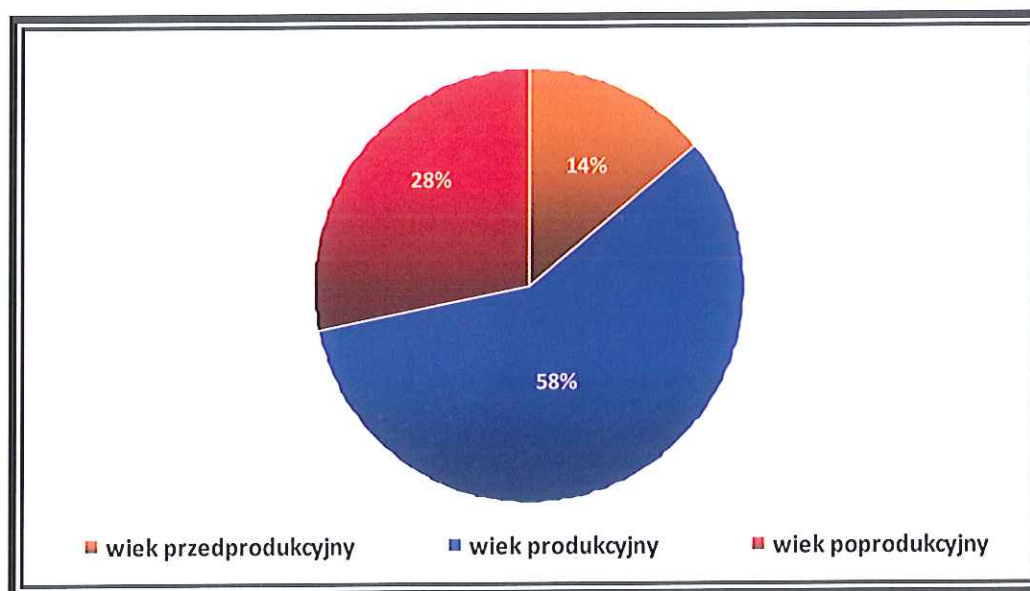
Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4	13	4	9
5-9	21	10	11
10-14	27	15	12
15-19	19	6	13
20-24	23	14	9
25-29	20	12	8
30-34	28	13	15
35-39	35	18	17
40-44	46	22	24

45-49	29	13	16
50-54	26	19	7
55-59	28	14	14
60-64	38	16	22
65-69	27	9	18
70+	59	18	41
Ogółem	439	203	236

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

Największy odsetek mieszkańców Karmanowic stanowią osoby w wieku produkcyjnym w przedziale od 15 do 59 lat.

Wykres 2 Ludność Karmanowic w roku 2019 w ujęciu produkcyjnym

W Karmanowicach odnotowuje się w roku 2018 niż demograficzny. Na koniec 2018 roku wynosił on -4. Z analiz wynika, iż zmarło 7 osób w tym 3 kobiety, a narodziły się 3 osoby płci żeńskiej.

Tabela 3 Ruch naturalny w miejscowości Karmanowice

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2018	Urodzenia żywe	3	0	3
	Zgony	7	4	3
2017	Urodzenia żywe	3	1	2
	Zgony	4	2	2

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

Tabela 4 Migracja w miejscowości Karmanowice

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2018	Zameldowanie	13	4	9
	Wymeldowanie	12	6	6
2017	Zameldowanie	6	2	4
	Wymeldowanie	6	2	4

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

Saldo migracyjne w miejscowości Karmanowice w roku 2018 przyjęło wartość + 1 osoby = zameldowało się 13 osób, natomiast wymeldowało 12 mieszkańca. Z kolei w roku 2017 saldo wynosiło 0 osób = zameldowało się 6 osób, natomiast wymeldowało 6.

II.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPLYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO

Karmanowice, to bardzo stara wieś z niewątpliwie ciekawą historią. Podobnie jak sąsiedni Rogalów, wioska po raz pierwszy wzmiankowana była w roku 1381, jako własność szlachecka. Owi właściciele w XV wieku zaczęli używać nazwiska Karmanowscy.

W "Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego..." czytamy, że w 1827 było w Karmanowicach 25 domów i 180 mieszkańców. Niestety niewiele pozostało z tamtych czasów: najstarsze, drewniane domy w Karmanowicach pochodzą z początków XX wieku.

Mieszkańcy wsi wykazali się patriotyczną postawą w czasie drugiej wojny światowej. We wrześniu 1939 wzięli udział w ewakuacji arrasów wawelskich i szczerbca - przewieźli je furmankami z Kazimierza Dolnego (dokąd dopłynęły barkami) do Tomaszowic, skąd pojechali dalej na południowy wschód. W czasie okupacji mieszkańcy wzięli udział w ruchu oporu, a w 1944, w czasie wycofywania się Niemców, miejscowi partyzanci skutecznie zaatakowali ewakuującą się załogę z niedalekich Bronic.

Jak widać mieszkańcy Karmanowic mają powody do odczuwania dumy ze swojej historii, ale jeszcze bardziej fascynująca jest prehistoria.

Archeolodzy z UMCS pod kierownictwem dr Jolanty Nogaj - Chachaj odkryli tu cmentarzysko z okresu IV tysiąclecia przed naszą erą, a w nim 49 grobów z 57 szkieletami. Po odkrytych artefaktach wiadomo, że neolityczni mieszkańcy terenu dzisiejszych Karmanowic uprawiali ziemię, wytwarzali narzędzia z krzemienia i kości zwierząt a także lepili garnki z gliny. To właśnie z powodu charakterystycznego kształtu produkowanych naczyń, archeolodzy nazwali społeczności ich wytwórców kulturą pucharów lejkowatych. Centrum tej kultury było na Kujawach, a Karmanowice (wraz z niedalekimi Klementowicami) wyznaczają jej wschodni kraniec. Artefakty wydobyte w Karmanowicach (między innymi właśnie owe lejkowate puchary)

można obejrzeć w Muzeum Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym lub w Muzeum Lubelskim na Zamku.¹

II.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNE STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI

II.4. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKAJANIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCYCH NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie przeprowadzonych ankiet wśród mieszkańców miejscowości Karmanowice, obszarem posiadającym szczególne znaczenie dla zaspokajania potrzeb mieszkańców jest teren, na którym znajduje się Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Karmanowicach oraz Remiza OSP.

Na terenie wsi cyklicznie odbywa się Festyn Rodzinny. Ostatnia X edycja odbyła się 2 czerwca 2019 roku pod hasłem „Rodzina to najlepsza drużyna”. W programie imprezy znalazły się występy artystyczne uczniów Szkoły Podstawowej w Karmanowicach, a także ZTL „Bystrzacy”. Przygotowano także liczne atrakcje dla dzieci m.in. dmuchane zjeżdżalnie. Festyn pełni istotną rolę integrującą w funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Istotną rolę z punktu widzenia zaspokajania potrzeb mieszkańców i sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych jest remiza OSP, gdzie poza strażakami działa Koło Gospodyń Wiejskich. W tym miejscu mieszkańcy organizują wiele wydarzeń, które pomagają w zacieśnianiu więzi pomiędzy mieszkańcami.

III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

III.1 ZASOBY PRZYRODNICZE

Karmanowice leżą w obszarze lessowego Płaskowyżu Nałęczowskiego w otulinie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, który został utworzony w roku 1979, ze względu na czystość środowiska naturalnego i wyjątkowe walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe.

Ukształtowanie powierzchni:

Południowa i północna część obszaru gminy jest usytuowana na wysokości 190-210 m n.p.m, a środkowa (w dolinie rzeki Bystrej) na wysokości od 165 m n.p.m w części wschodniej, do 145 m n.p.m w części zachodniej. Najwyższe wysokości bezwzględne występują w północno-wschodniej części gminy 228,4 m n.p.m, a najniższe w dolinie Bystrej koło Celejowa-136 m n.p.m. Wysokości względne dochodzą do 50 m. Ukształtowanie obszaru gminy jest bardzo zróżnicowane. Układ doliny jest równoleżnikowy, dlatego na obszarze zlewni i gminy przeważają stoki o ekspozycji południowej i północnej. Najbardziej strome i rozczłonkowane

¹ Źródło: <http://www.wawolnica.e-lubelskie.pl/okolice/karmanowice.html> (dostęp na 23.03.2020r.)

formami erozji liniowej są zbocza doliny Bystrej i doliny dopływów bocznych. Nad stromymi zboczami dolin występuje lekko falisty płaskowyż. Istniejący na tym terenie układ komunikacyjny potęguje erozję. Powstałe w wyniku jej działania wąwozy są utrudnieniem dla mieszkańców, jednak ich malowniczość może być magnesem przyciągającym turystów.

Budowa geologiczna:

Obszar Płaskowyżu Nałęczowskiego pokryty jest grubą warstwą lessów i silnie rozcięty dolinami rzecznyymi i wąwozami. Jest regionem typowo rolniczym, o gęstej zabudowie wiejskiej. Płaskowyż Nałęczowski jest zbudowany z utworów czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Na utworach trzeciorzędowych zalegają czwartorzędowe utwory glacialne i fluwioglacialne, przede wszystkim gruba dwudzielna warstwa glin zwałowych, położona jedna na drugą lub rozdzielona utworami fluwioglacialnymi/ żwiry i piaski ze żwirami/lub limniglacialnymi /iły/drobne piaski.

Hydrografia:

W regionalizacji hydrograficznej gmina sytuuje się w jednym z czterech subregionów Wyżyny Lubelskiej i Roztocza o nazwie „Płaskowyż Nałęczowski i Równina Bełżycka i Kotlina Chodelska”; subregion ten wyróżnia się spośród innych dużą gęstością źródeł oraz mniejszym odpływem całkowitym i podziemnym. Hydrograficznie Karmanowic leży w środkowej części zlewni rzeki Bystrej. Większość obszaru leży w obrębie otuliny Kazimierskiego Parku Krajobrazowego.

Klimat:

Gmina Wąwolnica znajduje się w strefie pogranicza dwóch dziedzin klimatycznych: uprzywilejowanej termicznie dziedzinie Opolsko-Puławskiej i odznaczającej się dość dużymi sumami rocznymi opadów atmosferycznych (500-600MM) dziedzinie lubelsko-chełmskiej.

III.2. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Karmanowice były miejscem osadnictwa ludności kultury pucharów lejkowych w IV tysiącleciu p.n.e. Jej nazwa pochodzi od charakterystycznego kształtu glinianych naczyń.² Prowadzone wykopaliska archeologiczne potwierdziły istnienie na terenie Karmanowic osady o pow. około 10 ha. Badania metodą radiowęglową wskazują na początek osadnictwa w tym regionie około 3700 r. p.n.e. Poza osadą archeolodzy odkryli w tym rejonie największą nekropolię ludności kultury pucharów lejkowych w Polsce i Europie Środkowo – Wschodniej z grobowcami wykonanymi z wapienia, który jest charakterystycznym surowcem dla całego Płaskowyżu Nałęczowskiego.³

² M. Nasiadka, „Małopolski przełom Wisły. Od Sandomierza do Kazimierza, Puław i Dębina. Przewodnik”, Pruszków 2010, s.240.

³ Źródło: https://wydzial.historyczny.amu.edu.pl/data/assets/pdf_file/0004/296761/autoreferat.pdf (dostęp na: 23.03.2020r.)

21 czerwca 2018 roku odsłonięto pomnik w tzw. Zakręconym Lesie niedaleko Karmanowic. Jest to miejsce pamięci żydowskich ofiar rozstrzelanych przez niemieckich żołnierzy w czasie II wojny światowej. Na przełomie marca/kwietnia 1942 roku Getto w Wąwolnicy zostało zlikwidowane. Część osób wysłano do obozów pracy w dystrykcie lubelskim, m.in. do Poniatowej, część trafiła do gett w Opolu Lubelskim, Kurowie i Nałęczowie, pozostałych deportowano do niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Bełżcu. Prawdopodobnie w tym czasie grupa kilkunastu (13-16) żydowskich kobiet i mężczyzn została zabrana z terenu getta w Wąwolnicy do pracy w cegielni w pobliskich Łopatkach. Praca w cegielni miała charakter sezonowy, czyli trwała od zakończenia przymrozków wiosennych do pojawienia się pierwszych przymrozków jesiennych. Prawdopodobnie pod koniec lata lub jesienią 1942 roku Niemcy popędzili żydowskich pracowników cegielni do lasu znajdującego się między Łopatkami i Karmanowicami (tzw. Zakręcony Las), a następnie ich rozstrzelali. Z relacji świadków historii wynika, że jedna z żydowskich kobiet została ranna, ale przeżyła. Podczas egzekucji przykryła sobą kilkuletniego chłopca, dzięki czemu dziecko również przeżyło. Kobieta należała do rodziny Symuchów, która w Wąwolnicy miała sklep łokciowy. Po odejściu Niemców mieli się udać w stronę Wąwolnicy. Nic nie wiadomo na temat ich dalszych losów. Miejsce grobu zostało najpierw oznaczone symboliczną drewnianą macewą w ramach akcji „30 macew w 30 dni”- projektu znakowania miejsc Zagłady na terenie południowej i wschodniej Polski we wrześniu 2017. Partnerem projektu była amerykańska fundacja Matzevah. Rok później mogiła została trwale upamiętniona i zabezpieczona. Tego dnia w zakręconym lesie odbyła się uroczystość upamiętniająca oraz modlitwa przy grobie ofiar Zagłady. Uroczystość współtworzyli z Komisją Rabiniczną ds. Cmentarzy, Fundacją Matzevah, Stowarzyszeniem „Studnia Pamięci”, przedstawicielami duchowieństwa, władzami lokalnymi, mieszkańcami Karmanowic oraz nauczycielami i uczniami Szkoły Podstawowej w Karmanowicach, która objęła upamiętnienie swoim patronatem.⁴

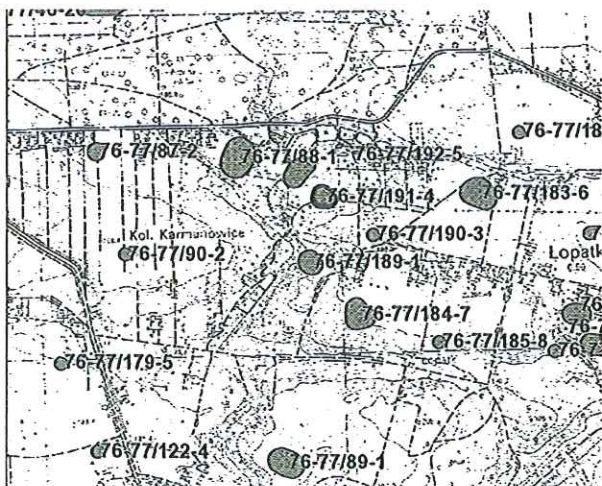
---

⁴ Źródło: <https://m.zapomniane.org/miejsce/karmanowice/> (dostęp na: 23.03.2020r.)

III.3. OBIEKTY I TERENY

Na terenie Karmanowic znajdują się stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

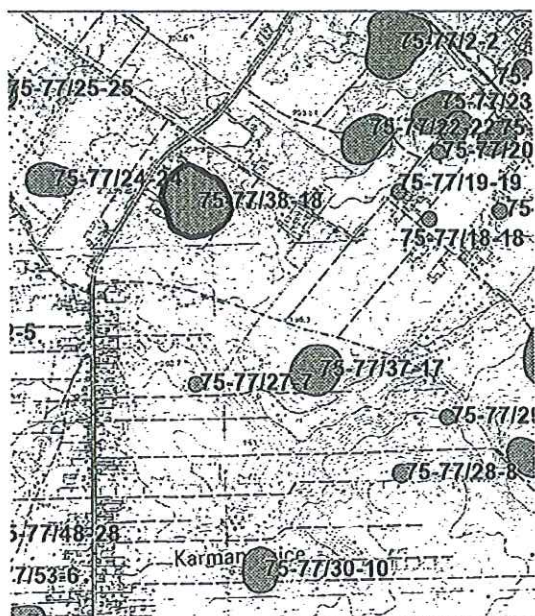
Rysunek 3 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach

Rysunek 4 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach

Rysunek 5 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach

Rysunek 6 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach

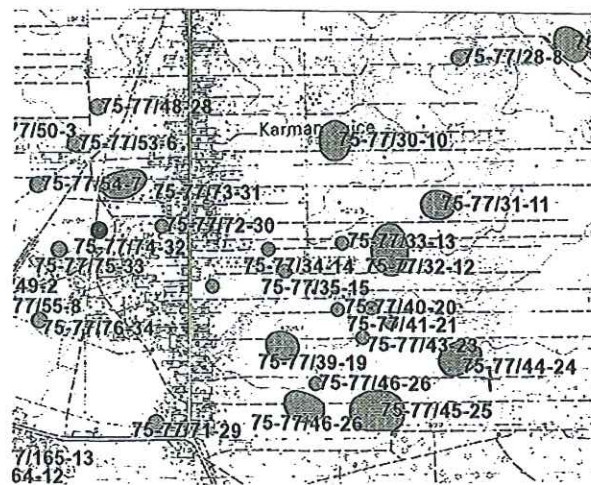

Tabela 5 Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie miejscowości Karmanowice ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp.	Miejscowość	Gmina	Obszar AZP	Nr stan. Na obszarze	Nr stan, w miejsc.
1.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	27	7
2.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	28	8
3.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	29	9
4.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	30	10
5.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	31	11
6.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	32	12
7.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	33	13
8.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	34	14
9.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	35	15
10.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	36	16
11.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	37	17
12.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	38	18
13.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	39	19
14.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	40	20
15.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	41	21
16.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	42	22
17.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	43	23
18.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	44	24
19.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	45	25
20.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	46	26
21.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	47	27
22.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	71	29
23.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	73	31
24.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	75	33
25.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	76	34
26.	Karmanowice	Wąwolnica	76-77	190	3
27.	Karmanowice	Wąwolnica	76-77	191	4

28.	Karmanowice	Wąwolnica	76-77	192	5
29.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	48	28
30.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	72	30
31.	Karmanowice	Wąwolnica	75-77	74	32
32.	Kolonia Karmanowice	Wąwolnica	76-77	88	1
33.	Kolonia Karmanowice	Wąwolnica	76-77	87	2

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

III.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

III.4.1. EDUKACJA

Tradycje edukacyjne w Karmanowicach sięgają lat 1914-16. Z tego okresu pochodzą najwcześniejsze wzmianki o nauczaniu dzieci w domach prywatnych. Natomiast około 1934 roku dzięki staraniom mieszkańców wzniesiono „Dom Ludowy” gdzie odbywały się lekcje. Obecny budynek szkoły w Karmanowicach otwarto 27 listopada 1971 roku. Szkoła od 1977 roku nosi imię wybitnego pisarza Stefana Żeromskiego. W roku szkolnym 2019/2020 w placówce funkcjonuje Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego wraz z oddziałem „0” i punktem przedszkolnym, łącznie jest tam 10 oddziałów, w których naukę pobiera 91 uczniów.

Tabela 6 Dane dotyczące szkolnictwa w Karmanowicach (stan na 01.01.2020)

	Punkt Przedszkolny	„0”	Szkoła Podstawowa
Liczba oddziałów	1	1	8
Liczba uczniów	9	12	70

III.4.2 SPORT

Na terenie Szkoły Podstawowej im. Stefana Żeromskiego od sierpnia 2012 do dyspozycji wszystkich mieszkańców funkcjonuje boisko wielofunkcyjne. Budowa została w 80 proc. dofinansowana ze środków Unii Europejskiej. Pozostałe 20 proc. pochodziło z budżetu gminy Wąwolnica. Inwestycja została zrealizowana w ramach działania 413, „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” - operacja, która odpowiada warunkom przyznania pomocy PROW na lata 2007-2013. Płyta boiska o wymiarach 30×44 m wykonana została z wysokiej jakości trawy syntetycznej, odpornej na zmienne warunki atmosferyczne, wykonano także jej odwodnienie. Obiekt jest przystosowany do uprawiania różnego rodzaju dyscyplin sportowych m.in. piłki

ręcznej, koszykówki oraz siatkówki i posiada niezbędną do tego celu infrastrukturę. Wszystkie urządzenia mają wymagane certyfikaty, cechują się wysoką jakością oraz estetycznym wykonaniem. Całość dopełnia ogrodzenie terenu boiska, a także trybuny dwurzędowe, które mogą pomieścić 100 osób.

III.4.4. BEZPIECZEŃSTWO

OSP Karmanowice powstała w 1918 roku. Inicjatorami powołania do życia jednostki OSP byli nauczyciele karmanowickiej szkoły Józef Bernaciak i Teofil Babij. Ich idee podchwycili szybko kolejni mieszkańcy: Piotr Kałdunek, Józef Saran, Jan Lenart, Konstanty Saran i Walenty Karczmarczyk. Wkrótce wybudowano drewnianą remizę gdzie przechowywano drabiniasty wóz bojowy. W 1957 roku jednostka dostała od Warszawskich Zakładów Materiałów Biurowych pierwszy samochód bojowy – ciężarowego Chevroleta G7107. W 1962 roku otwarto nowo wybudowaną, murowaną remizę strażacką. Wkrótce jednostka zmieniła wóz bojowy na Stara 25, który w 1987 roku został zastąpiony przez Stara 244. W latach 90 – tych strażnica przeszła remont. Wymieniono min. okna a piece kaflowe zastąpiły konwektory gazowe. Kolejna modernizacja miała miejsce w 2003 roku, wyremontowano pomieszczenia wewnątrz remizy, powstały również łazienki. W 2002 roku jednostka powiększyła swój stan posiadania o drugi samochód bojowy – Żuka. W 2004 roku OSP Karmanowice otrzymała sztandar. W 2019 roku straż z Karmanowic świętowała 100 – lecie istnienia.

Poniżej tabela odnośnie interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej w Karmanowicach.

Tabela 7 Liczba interwencji OSP w Karmanowicach

Lp.	Rok	Liczba pożarów	Liczba miejscowych zagrożeń
1	2018	2	0
2	2019	0	2

Dane: Ochotnicza Straż Pożarna w Karmanowicach

III.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

III.5.1. DOSTARCZANIE CIEPŁA

Zgodnie z założeniami dostarczanie ciepła odbywa się w oparciu o indywidualne źródła ciepła. Piece centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej opalane są głównie drewnem, węglem i olejem opałowym. Szansą na poprawę środowiska naturalnego jest i było skorzystanie przez część gospodarstw indywidualnych z dofinansowania do montażu paneli solarnych na potrzeby ciepłej wody użytkowej. Udział mieszkańców w realizacji programu rządowego

„Czyste powietrze” zmniejszy emisję szkodliwych substancji do powietrza poprzez m. in. montaż nowoczesnych kotłów klasy 5 i docieplenia budynków, które zmniejsza ilość spalanych paliw.

III.5.2. DOSTARCZANIE WODY

Wodociąg w Karmanowicach zasilany jest z ujęcia wody i stacji uzdatniania w Karmanowicach. Wszyscy mieszkańcy wsi są podłączeni do wodociągu. Jednak brak jest danych o długości wodociągu w Karmanowicach. Z ujęcia w Karmanowicach zasilanych jest 5 miejscowości: Karmanowice, Rogalów, Zawada, Celejów, Łopatki.

Według stanu na 2016 r. stacja zaopatruje w wodę 1744 mieszkańców.

III.5.3. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Na terenie wsi Karmanowice poziom skanalizowania wynosi 0. We wsi istnieje duże zapotrzebowanie na budowę sieci kanalizacji. Gospodarstwa domowe odprowadzają nieczystości ciepłe do zbiorników bezodpływowych. Ścieki wywożone są wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Wąwolnicy. Według danych na 31.12.2016 roku na terenie Karmanowic znajduje się 8 przydomowych oczyszczalni ścieków.

III.5.4. GOSPODARKA ODPADAMI

Systemem odbioru odpadów komunalnych w Wąwolnicy według stanu na marzec 2020 roku objętych zostało 1195 gospodarstw domowych. Obecnie na terenie Gminy Wąwolnica zbiórka odpadów przebiega wyłącznie w sposób selektywny. Odbiór odbywa się raz w miesiącu, a odpady wywożą do Regionalnej Instalacji przetwarzania odpadów w Puławach. Na terenie miejscowości Karmanowice odpady odbierane są ze 120, których struktura osobowa (stan 20.03.2020 r.) przedstawia się następująco:

- 1-2 osoby zamieszkałe – 58 gospodarstw,
- 3-5 osób zamieszkałych – 46 gospodarstw,
- 6 osób i więcej zamieszkałych – 16 gospodarstw.

III.5.5. GAZYFIKACJA

Gaz ziemny jest doprowadzony do wszystkich sołectw w Gminie Wąwolnica. Sieć gazowa znajdująca się na terenie m. Karmanowice według stanu na koniec lutego 2020 roku charakteryzuje się następującymi parametrami:

- długość sieci gazowej średniego ciśnienia L = 11,5 km,
- długość przyłączy gazowych L = 2,82 km,

- ilość przyłączy 127 szt. w tym 85 przyłącza z aktywnym odbiorem gazu.

Należy promować wykorzystywanie gazu ziemnego do celów bytowych i ogrzewania budynków.

III.5.6. ELEKTROENERGETYKA

Miejscowość jest w całości zelektryfikowana. W Karmanowicach znajdują się 52 słupy z oprawami oświetlenia drogowego LED.

III.5.7. TELEKOMUNIKACJA

Znaczna część gminy jest stelefonizowana. W Karmanowicach liczba użytkowników telefonii stacjonarnej wynosi 98 przyłączy (stan na 31.12.2015 r.). Brak jest sieci światłowodowych. Zasięg wszystkich sieci komórkowych zapewniają stacje bazowe w Wąwolnicy i Karmanowicach.

III.5.8. SIEĆ DRÓG I TRANSPORT

Na obszarze Gminy tereny komunikacyjne zajmują powierzchnię 160,11 ha, co stanowi 2,56% powierzchni ogólnej. Długość drogi wojewódzkiej wynosi 12,084 km, całość o nawierzchni twardej ulepszonej (droga 830 Nałęczów-Bochothnica), 38,468 km dróg powiatowych oraz 17,400 km dróg gminnych (w tym 11,900 km utwardzonych). Daje to wysoki wskaźnik - ok. 5,3 km/km², w tym zaledwie ok. 0,8 km/km² dróg utwardzonych. Ponadto szacuje się, że na obszarze gminy jest ok. 100 km nie ewidencjonowanych, prywatnych dróg dojazdowych do pól.

Istniejąca sieć dróg publicznych na terenie Gminy zapewnia poprawne połączenia komunikacyjne pomiędzy układem komunikacyjnym w regionie i projektowaną siecią dróg dla obsługi rolnictwa. Przez obszar Gminy nie przebiega żadna droga krajowa. Opisaną sieć dróg publicznych na terenie gminy Wąwolnica można ocenić jako poprawną - wynosi łącznie 68 kilometrów, przy wskaźniku zagęszczenia 1,10 km/km².

Przez teren miejscowości Karmanowice przebiega fragment drogi wojewódzkiej 830 relacji Nałęczów - Bochothnica oraz drogi powiatowe 2534L Kurów - Karmanowice i 2539L Karmanowice - Łopatki - Drzewce - Piotrowice.

Tabela 8 Sieć drogowa we wsi Karmanowice

Oznaczenie drogi	Długość drogi (na terenie miejscowości w km)
Droga wojewódzka 830 Nałęczów - Bochothnica	1,6
Droga powiatowa 2534L Kurów - Karmanowice	1,7
Droga powiatowa 2539L Karmanowice - Łopatki - Drzewce - Piotrowice	1,9

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

Infrastruktura drogowa na terenie Karmanowic uległa znacznej poprawie dzięki zakończonej w 2019 roku przebudowie drogi powiatowej nr 2534L relacji Kurów – Karmanowice. To inwestycja o strategicznym znaczeniu dla całej Gminy Wąwolnica ze względu na połączenie z trasą S17 (Warszawa - Lublin).

Szansą na dalszą poprawę sieci drogowej miejscowości jest dalsza przebudowa dróg powiatowych i gminnych poprzez uregulowanie ich sytuacji prawnej, poprawę stanu technicznego nawierzchni asfaltowych i poboczy oraz z uwzględnieniem chodników i ścieżek rowerowych.

III.5.9.AZBEST

Gmina Wąwolnica w 2012 roku opracowała „Program usuwania azbestu z terenu Gminy Wąwolnica” związanego z realizacją „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Celem opracowania Programu dla Gminy jest:

- ✓ Oczyszczenie terenu Gminy Wąwolnica z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- ✓ Eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka,
- ✓ Likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 roku.

Na terenie Gminy liczba zinwentaryzowanych budynków z pokryciem azbestowym wynosi 2310 o łącznie powierzchni 348 313 m² (masa 3 831 Mg). Natomiast w miejscowości Karmanowice liczba obiektów to 273 o łącznej powierzchni 45 927m² (masa 505 Mg).

Wykres 3 Powierzchnia budynków z pokryciem azbestowym

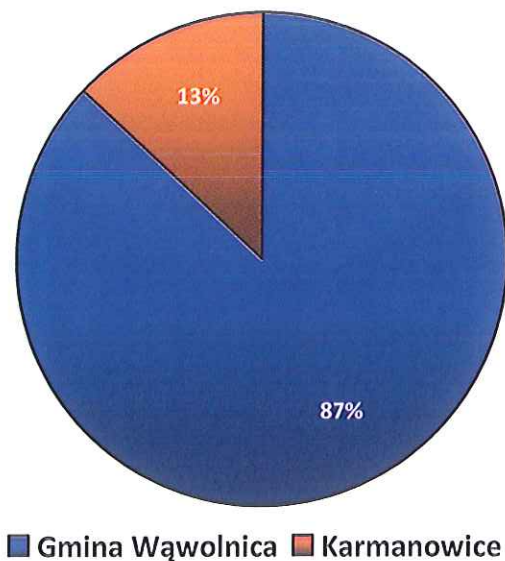

Tabela 9 Ilość usuniętego azbestu we miejscowości Karmanowice w latach 2016-2018.

Lp.	Rok	Ilość usuniętego azbestu w m ²	Ilość gospodarstw w których usunięto azbest
1	2016	240	2
2	2017	0	0
3	2018	953	6
	Razem	1193	8

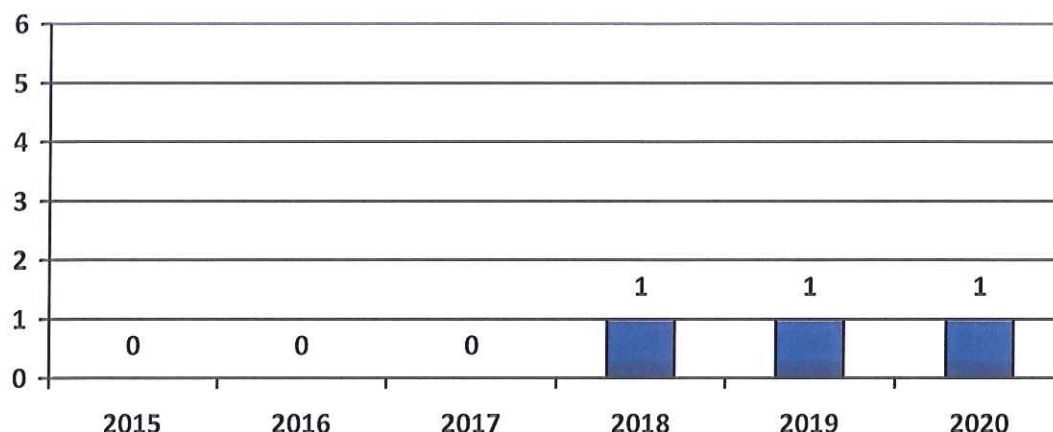
Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

III.6. GOSPODARKA I ROLNICTWO

Według Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (stan na marzec 2020 r.) na terenie Karmanowic swoją siedzibę ma 3 podmioty:

- ✓ FOLKS SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ,
- ✓ CP ART SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ,
- ✓ FOLKS GROUP SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ.

Wykres 4 Liczba zarejestrowanych podmiotów w Rejestrze Przedsiębiorców KRS w latach 2015-2020

Źródło: dane z Rejestru Przedsiębiorców KRS

Natomiast, na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej według stanu na marzec 2020 roku na terenie Karmanowic zarejestrowanych jest 18 podmiotów gospodarczych z czego 6 jest zawieszonych. Wszystkie z nich należą do podmiotów sektora prywatnego.

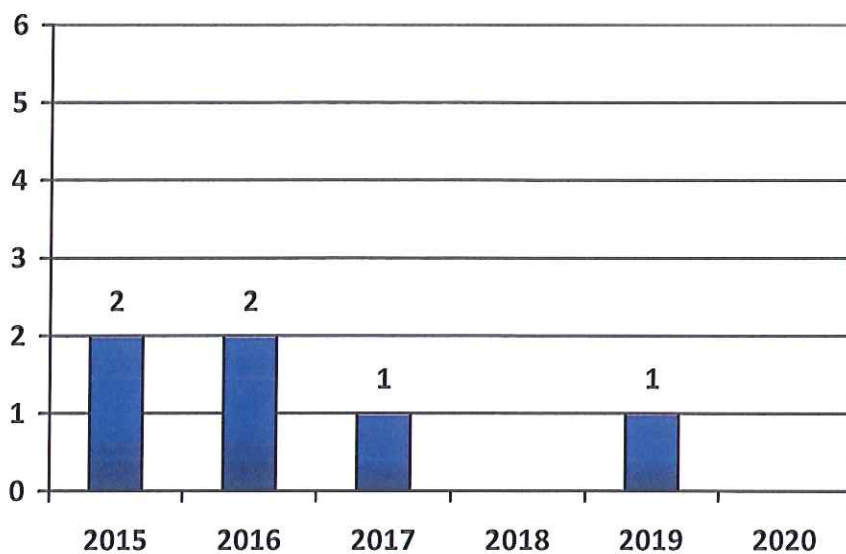
Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą we wsi Karmanowice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są usługi. Wśród tych podmiotów występują:

- ✓ CICHY ZAKĄTEK U ADAMA Jolanta Ipnar
- ✓ Dariusz Sowiński - Usługi Transportowe
- ✓ Dariusz Stefański DAREK
- ✓ Grzegorz Kozak
- ✓ Jacek Saran KREATYWNA PRACOWNIA STOLARSKA
- ✓ Kancelaria Podatkowa Artur Kałdonek
- ✓ Katarzyna Głos-Gawda Sklep Spożywczo Przemysłowy
- ✓ Krzysztof Kobiałka - Usługi Stolarskie
- ✓ Leszek Dymek - Usługi Transportowe Skup i Sprzedarz
- ✓ LESZEK SIKORA GOSPODARSTWO ZIELARSKO - OGRODNICZE
- ✓ Łukasz Gołąbek ZU
- ✓ Marcin Stelmach - STELMAR - BUD
- ✓ Mariusz Wrzesiński - Skup Sprzedaż Owoców

- ✓ Mieczysław Stelmach – Rolnicze Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe ROL – MET
- ✓ P.H.U. Karol Jędrak
- ✓ Paweł Żelazo Hacking&Cracking
- ✓ Piotr Jabłoński – Usługi Remontowo – Budowlane
- ✓ PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO – USŁUGOWE 'ESOX' RAFAŁ PLEWIŃSKI

W latach 2010-2018 na terenie miejscowości Karmanowice zarejestrowano jedynie 6 nowych podmiotów.

Wykres 5 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w latach 2015-2020

Źródło: dane z CEiDG

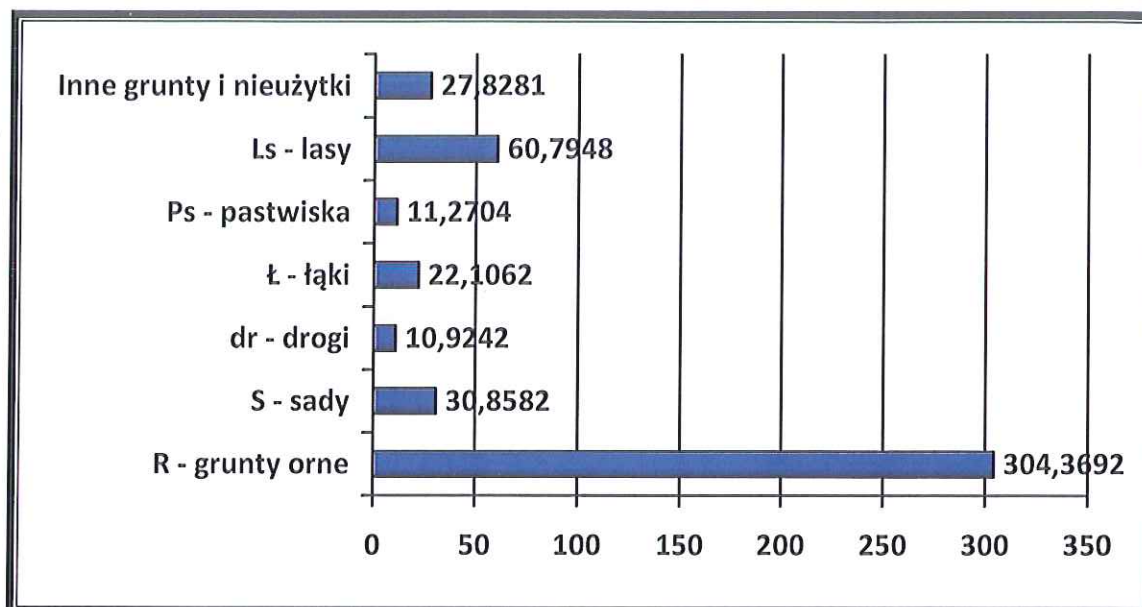
Tabela 10 Struktura gruntów we miejscowości Karmanowice

Lp.	Powierzchnia gruntów ogółem	
1	Użytki rolne ogółem	468,1511
2	Grunty orne	304,3692
3	Sady	30,8582
4	Drogi	10,9242
5	Łąki	22,1062
6	Pastwiska	11,2704
7	Lasy	60,7948
8	Inne grunty i nieużytki	27,8281

Źródło: dane z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

Wykres 6 Zestawienie gruntów we miejscowości Karmanowice w ha

Zgodnie z ustawą o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek turystycznych na terenie Gminy Wąwolnica prowadzona jest ewidencja obiektów hotelarskich. W ewidencji prowadzonej przez Wójta Wąwolnicy, czterech rolników miejscowości Karmanowice zarejestrowało usługi związane z wynajęciem pokoi w prowadzonych przez siebie gospodarstwach rolnych.

- ✓ Karmanowice 4A
- ✓ Karmanowice 71A
- ✓ Karmanowice 77A
- ✓ Karmanowice 131

III.7 KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI

Koło Gospodyń Wiejskich w Karmanowicach powstało około 1933/34 roku a jedną z inicjatorek była Pani Katarzyna Siwiec. Gospodynie spotykały się regularnie w prywatnych domach biorąc udział w kursach m.in. gotowania, pieczenia, szycia czy też haftu - uczyły się nawzajem. Spotykały się również podczas darcia piór z drobiu. Po wojnie rozszerzyły swoją działalność o rozprowadzanie kurcząt i paszy dla nich oraz o wypożyczanie naczyń m.in. na wesela wiejskie. W latach 70 Koło zostało wpisane do Krajowego Związku Kółek i Organizacji Rolniczych, a w 2018 roku do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich. Obecnie gospodynie udzielają się w działaniach prowadzonych przez LGD „Zielony Pierścień” biorąc udział w organizowanych przez nią wydarzeniach. Działania koła skupiają się na promocji swojej małej Ojczyzny i produktów lokalnych poprzez udział w kiermaszach oraz konkursach organizowanych na terenie całego województwa. W swoim funkcjonowaniu aktywnie współpracują z instytucjami

mieszczącymi się w Karmanowicach jak OSP czy szkoła podstawowa, a także z Gminą Wąwolnica. Wśród elementów, które należy wyróżnić w działalności koła są posiadane certyfikaty na produkty lokalne m.in Zapiekankę Karmanowską, pasztet z cukinii i pierogi bocianki. Koło dalej dynamicznie się rozwija, co znajduje potwierdzenie w liczbie członków, która obecnie liczy 87 osób.

III.8 MOŻLIWOŚCI FINANSOWE MIEJSCOWOŚCI

Możliwości finansowe gminy wyznaczają środki coroczne rozdysponowane w ramach gminnego budżetu. Na podstawie art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506) sporządzono Raport o stanie gminy za rok 2018. Dopuszczalny wskaźnik planowanej kwoty spłaty w Wieloletniej Prognozie Finansowej wyniósł 8,33%, natomiast wskaźnik planowanej kwoty spłaty zobowiązań wyniósł 2.44%.

Powyższe wskaźniki świadczą o tym, iż gmina posiada płynność finansową.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych średnia arytmetyczna wartości indywidualnego wskaźnika dla naszej gminy dla trzech kolejnych i poprzednich lat i roku bieżącego daje pozytywne wskaźniki, gmina spełnia wskaźniki spłaty zobowiązań.

Do najważniejszych inwestycji zrealizowanych w ostatnich latach w Karmanowicach można zaliczyć:

- Przebudowa drogi powiatowej nr 2534L Karmanowice – Kurów,
- Budowa boiska sportowego wielofunkcyjnego,
- Wykonanie nowego placu zabaw wraz z siłownią zewnętrzną,
- Wymiana opraw oświetlenia drogowego na LED,
- Realizacja funduszu sołeckiego

IV.ANALIZA SWOT

IV.1 ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest wynikiem przeprowadzonej diagnozy i stanowi punkt przenoszącą opis miejscowości na konkretne działania. Analiza stanu rzeczywistego obszaru objętego badaniem – miejscowość Karmanowice opierała się na analizie uwarunkowań sytuacji społeczno-gospodarczej oraz innych sfer istotnych z punktu widzenia rozwoju obszaru dla mieszkańców

Odnowa miejscowości Karmanowice to proces kształtowania warunków życia, którego animatorem i podmiotem jest społeczność. Głównym celem tego działania jest rozwój

miejsowości poprzez pobudzenie i zaangażowanie mieszkańców. W tym celu przygotowano analizę mocnych i słabych stron, celem wypracowania perspektywicznych kierunków rozwoju.

ANALIZA SWOT DLA MIEJSCOWOŚCI KARMANOWICE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atrakcyjne położenie miejscowości pomiędzy Kazimierzem Dolnego, a Nałęczowem; ✓ Teren atrakcyjny turystycznie, położenie na terenie Parku Krajobrazowego; ✓ Bliskie sąsiedztwo (odległości 3 km) z miejscowością Celejów; ✓ Unikalne i zróżnicowane warunki przyrodniczo – krajobrazowe - stanowiska archeologiczne w Karmanowicach; ✓ Stanica Wędkarska w Karmanowicach – dogodnie miejsce do uprawiania wędkarstwa; ✓ Funkcjonowanie na terenie miejscowości Karmanowice Szkoły Podstawowej im. Stefana Żeromskiego, Przedszkola oraz boiska wybudowanego w ramach Programu Orlik 2012; ✓ Aktywność lokalnego samorządu (Sołtys i Sołectwo); ✓ Funkcjonowanie placu zabaw z siłownią zewnętrzną; ✓ Prężnie działające koło Gospodyń Wiejskich w Karmanowicach integrujące mieszkańców miejscowości Karmanowice; ✓ Działalność na terenie miejscowości Ochotniczej Straży Pożarnej; ✓ Rozwój agroturystyki; ✓ Powstanie nowych działalności turystycznych; ✓ Wyremontowana infrastruktura drogowa tj. drogi i chodniki; ✓ Dogodny i bliski dostęp do drogi ekspresowej S17; ✓ Remontowana linia kolejowej Lublin - Warszawa, przylegająca do 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zły stan techniczny budynku w którym znajduje się Ochotnicza Straż Pożarna; ✓ Brak kanalizacji; ✓ Zły stan pomieszczeń w Szkole Podstawowej im. Stefana Żeromskiego oraz Przedszkolu (łazienki, sale szkolne); ✓ Brak znaku drogowego przy Szkole Podstawowej - ograniczenie prędkości; ✓ Braki w oświetleniu drogowym; ✓ Zły stan infrastruktury wodociągowej - ujęcie wody: częste awarie, zanieczyszczenie wody, ✓ Brak terenów inwestycyjnych; ✓ Brak świetlicy dla młodzieży; ✓ Brak chodnika w części miejscowości Kolonia Karmanowice oraz wzdłuż drogi powiatowej; ✓ Brak ścieżki rowerowej; ✓ Mała ilość Odnawialnych Źródeł Energii typu panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła; ✓ Brak miejsca spotkań dla lokalnej społeczności; ✓ Brak miejsc użyteczności publicznej (przychodnia, bank); ✓ Niedostateczna promocja miejscowości; ✓ Konkurencyjność na rynku produkcji ✓ Ograniczone możliwości planowania przestrzennego i zagospodarowania spowalniająca rozwój miejscowości; ✓ Mała liczba połączeń komunikacyjnych.

zewnątrznych granic gminy.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wykorzystanie przez władze gminy programów rządowych; ✓ Możliwość pozyskiwania finansowania ze źródeł Unii Europejskiej; ✓ Zmiany w Planie Zagospodarowania Przestrzennego; ✓ Rozwój agroturystyki i tworzenie nowych miejsc pracy m.in. poprzez realizację inwestycji w miejscowości Celejów - budowa Termy Celejów. ✓ Wzrost życia mieszkańców poprzez organizację spotkań integracyjnych; ✓ Promocja miejscowości i jej walorów turystycznych i agroturystycznych; ✓ Stworzenie dla mieszkańców miejsca do integracji społecznej; ✓ Promowanie produkcji rolniczej; ✓ Zmiana prawa budowlanego- możliwość przekształcenia działka rolniczych na budowlane; ✓ Remont pomieszczeń w budynku w którym znajduje się Ochotnicza Straż Pożarna szansą na utworzenie miejsca spotkań dla lokalnej społeczności/ świetlicy wiejskiej; ✓ Przebudowa ujęcia wody i stacji uzdatniania wody szansą na poprawę jakości życia mieszkańców. ✓ Sprawniejsza komunikacja drogowa i kolejowa szansą na ożywienie gospodarcze i turystyczna miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pogarszająca się sytuacja ekonomiczna w branży rolniczej spowodowana m.in. klęskami żywiołowymi; ✓ Zagrożenie epidemiologiczne obecnie funkcjonująca infrastrukturą wodociągowa; ✓ Pogarszający się stan infrastruktury wodociągowej; ✓ Migracja młodych mieszkańców do miast; ✓ Starzejące się społeczeństwo; ✓ Niski wskaźnik urodzeń; ✓ Ryzyko zamknięcia Szkoły Podstawowej i Przedszkola w Karmanowicach; ✓ Rosnące bezrobocie.

IV.4.2 MOCNE STRONY

Do mocnych stron miejscowości Karmanowice zalicza się przede wszystkim jej położenie w otulinie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, który został utworzony w roku 1979, ze względu na czystość środowiska naturalnego i wyjątkowe walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe. Położenie Karmanowic w takim miejscu daje możliwości do rozwoju różnych form

turystyki np. piesza, rowerowa. Warto wspomnieć, że to właśnie rozwój turystyki na świecie przynosi coraz większe dochody, a sektor turystyczny należy do najszybciej rozwijających się dziedzin gospodarki światowej. Ponadto Karmanowice położone są w dogodnym i bliskim dostępie do drogi ekspresowej S17, a do granic Gminy przylega remontowana linia kolejowa Lublin-Warszawa.

W miejscowość Karmanowice występują unikalne i zróżnicowane warunki przyrodniczo-krajobrazowe tj. stanowiska archeologiczne, a także Stanica Wędkarska, która jest idealnym miejscem do uprawiania turystyki wędkarskiej.

Ponadto tu swoją siedzibę mają dwie placówki oświatowe: Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego i Przedszkole oraz wyposażona w sprzęt jednostka ratownicza Ochotnicza Straż Pożarna.

Na terenie szkoły w ramach Programu Orlik 2012 od sierpnia 2012 roku funkcjonuje boisko sportowe, którego powstanie było możliwe dzięki programowi rządowo-samorządowemu, mającemu na celu wybudowanie boisk w każdej gminie do 2012 roku. Tym samym inwestycja wzbogaciła ofertę zajęć, realizowanych w ramach wychowania fizycznego w Szkole Podstawowej w Karmanowicach.

IV.4.3. SŁABE STRONY

Aby jednak turystyka mogła się rozwijać należy zapewnić wysoki poziom infrastruktury wodociągowej. Niestety na terenie miejscowości jest on w bardzo złym stanie i wymaga natychmiastowej modernizacji. Jego aktualny stan powoduje częste awarie co skutkuje zanieczyszczeniem wody.

Brak oświetlenia drogowe, brak znaku drogowego ograniczającego prędkość przy Szkole Podstawowej oraz brak chodnika w części miejscowości stwarza realne zagrożenie w sferze bezpieczeństwa dla mieszkańców ale też i turystów.

IV.4.4 SZANSE

Szansą na rozwój wg ankietowanych będzie rozwój agroturystyki i tworzenie nowych miejsc pracy m.in. poprzez realizacje inwestycji w miejscowości sąsiadującej tj. Celejów - budowa Termy Celejów.

Obecnie agroturystyka jest pojęciem szerokim gdyż oprócz zwykłego wypoczynku obejmuje ona swoim zasięgiem szereg innych usług towarzyszących. Rozwój turystyki na obszarze Karmanowic prowadzić będzie do rozwoju działalności komplementarnych lub uzupełniających tę formę, które są związane z zaspokajaniem potrzeb ekonomicznych, społecznych i poznawczych turystów.

Drugą dosyć ważną szansą na będzie możliwość pozyskiwania funduszy z programów unijnych, które umożliwią pozyskanie środków m.in. na modernizację infrastruktury wodociągowej, inwestycje związane z infrastrukturą kulturalną (remont pomieszczeń w budynku w którym znajduje się Ochotnicza Straż Pożarna z przeznaczeniem na utworzenie miejsca spotkań dla lokalnej społeczności/ świetlicy wiejskiej), a także modernizację oświetlenia.

Grunty rolne są często rozważanym przez nabywców indywidualnych, deweloperów czy przedsiębiorców miejscem pod budowę domu czy siedzimy firmy. Ogromną szansą również dla miejscowości są zmiany prawne w tym zmiana prawa budowlanego związana z przekształcaniem działek rolniczych na budowlane. Długi czas oczekiwania wynika z konieczność uchwalenia każdorazowo dla oddzielnej działki nowego MPZP przez radę gminy. Wykonanie planu zagospodarowania zawsze poprzedzone jest studium rozwoju i uwarunkowań dla danej gminy – jest to koszt dla urzędu, dlatego rzadko aktualizuje się MPZP.

IV.4.5 ZAGROŻENIA

Zagrożenia dla miejscowości Karmanowice wynikają ze zjawiska migracji młodych ludzi do miasta lub za granicę. Niepewność działań wynikająca z wielu zmian gospodarczych i społecznych może przyczynić się do wyludniania tej miejscowości. Jest ona z pewnością spowodowana chęcią podjęcia dobrze płatnej pracy, a także możliwością dalszego rozwoju i kształcenia. Kolejnym zagrożeniem jest pogarszający się stan infrastruktury wodociągowej co stwarza realne zagrożenie epidemiologiczne.

Niski wskaźnik urodzeń może doprowadzić do zamknięcia na terenie miejscowości Szkoły Podstawowej oraz przedszkola.

V.OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

Głównym celem Planu Odnowy Miejscowości Karmanowice jest :

Wdrożenie kompleksowych działań umożliwiających wykorzystanie posiadanego potencjału i zasobów w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cel główny będzie realizowany poprzez następujące działania:

- ✓ Rozwój j lokalnej przedsiębiorczości oraz zwiększenie poziomu aktywności gospodarczej
- ✓ Poprawę stanu technicznego infrastruktury publicznej oraz efektywności energetycznej budynków z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie Karmanowic

- ✓ Poprawa jakości życia poprzez rozwój aktywności i integracji społecznej

Powyższe działania będą realizowane poprzez następujące projekty:

- 1. Przebudowa ujęcia wody i stacji uzdatniania w Karmanowicach.** Celami inwestycji będzie unowocześnienie infrastruktury z wykorzystaniem źródeł odnawialnych oraz poprawienie jakości wody dostarczanej mieszkańcom. Inwestycja jest planowana w latach 2020-2023 za kwotę 1,5 mln złotych. Źródłem finansowania będą środki unijne oraz środki własne.
- 2. Modernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Karmanowicach.** Celem projektu jest stworzenie miejsca kulturalno-rozrywkowego dla mieszkańców miejscowości Karmanowice oraz konieczność poprawy warunków sprzyjających ich integracji. Inwestycja jest planowana w latach 2022-2023 za kwotę 300 tys. Źródłem finansowania będą środki unijne oraz środki własne.
- 3. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej.** Celem głównym jest poprawa efektywności wykorzystania energii w obiektach użyteczności publicznej poprzez realizację wielokierunkowych i kompleksowych zadań w różnych dziedzinach tj. ogrzewaniu, wentylacji, chłodzeniu, przygotowaniu ciepłej wody i oświetleniu pomieszczeń; jak również szersze wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych. Przedsięwzięcie zakłada zaadaptowanie części budynku na działalność społeczno-kulturalną. Utworzenie miejsca integracji zapewni wzrost aktywności i współpracy i przyczyni się do wzmocnienia integracji mieszkańców poprzez wspólne organizowanie przedsięwzięć społecznych oraz kulturalnych. Inwestycja jest planowana w latach 2023-2025 za kwotę 600 tys. Źródłem finansowania będą środki unijne oraz środki własne.
- 4. Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami z odprowadzeniem ścieków do kontenerowej oczyszczalni ścieków.** Alternatywnie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w istniejących gospodarstwach. Planowana inwestycja jest w latach 2026-2027 za kwotę 1,2 mln złotych. Źródłem finansowania będą środki unijne oraz środki własne.
- 5. Budowa drogi gminnej nr 112830L Karmanowice – Celejów.** Celem inwestycji jest poprawa infrastruktury technicznej miejscowości jak i całej gminy. Inwestycja jest planowana w latach 2026-2027 za kwotę 2 mln złotych. Źródłem finansowania będą środki własne i budżet państwa.

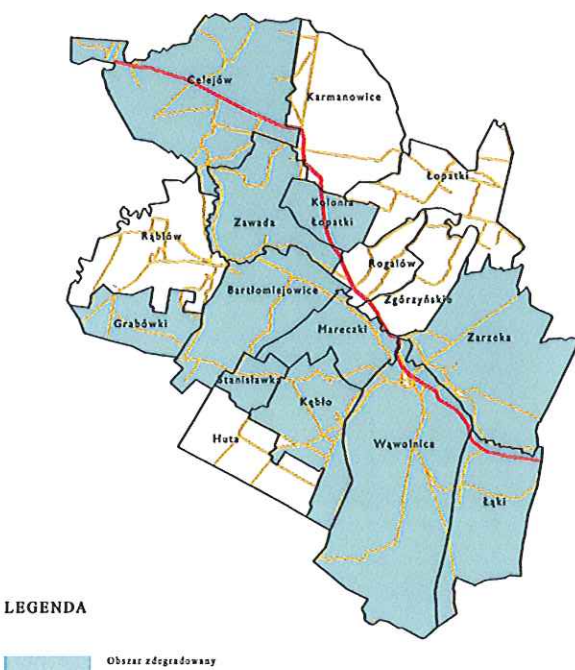
W 2017 roku Gmina Wąwolnica opracowała Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023.

Zgodnie z nim miejscowość Karmanowice jako 1 z 6 sołectw nie została zakwalifikowana jako obszar zdegradowany. Wpływ na to miała analiza stanu rzeczywistego obszaru objętego badaniem – Gminy Wąwolnica, w tym miejscowości Karmanowice. Ocena opierała się na analizie uwarunkowań sytuacji społeczno-gospodarczej oraz innych sfer istotnych z punktu widzenia rozwoju obszaru. Analizy przeprowadzone zostały w oparciu o obiektywne i weryfikowalne wskaźniki z wykorzystaniem określonych technik badawczych i analitycznych. Analiza uwarunkowań społecznych Gminy Wąwolnica obejmowała zagadnienia takie jak demografia, kapitał ludzki, rynek pracy, kultura, problemy społeczne, czy też bezpieczeństwo publiczne. Diagnoza obszaru w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku dotyczyła procesu odnowy przestrzeni, a w szczególności obszarów znajdujących się w kryzysie z powodu koncentracji negatywnych zjawisk tj. bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym mieszkańców. Analiza poszczególnych zagadnień - uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych gminy Wąwolnica miała charakter zarówno ilościowy, jak i jakościowy.

Mapa 1 Obszar zdegradowany Gminy Wąwolnica

Gmina Wąwolnica
Obszar zdegradowany

Źródło: opracowanie własne

VI. ZESTAWIENIE TABEL I RYSUNKÓW

Rysunek 1 Gmina Wąwolnica na tle powiatu puławskiego i województwa lubelskiego	5
Rysunek 2 Położenie miejscowości Karmanowice na terenie Gminy Wąwolnica	5
Rysunek 3 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach	13
Rysunek 4 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach	13
Rysunek 5 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach	13
Rysunek 6 Lokalizacja stanowiska archeologiczne w Karmanowicach	13
Mapa 1 Obszar zdegradowany Gminy Wąwolnica	31
Tabela 1 Liczba ludności miejscowości wg wieku i płci w roku 2019	7
Tabela 2 Liczba ludności wg wieku i płci w roku 2019	7
Tabela 3 Ruch naturalny w miejscowości Karmanowice	8
Tabela 4 Migracja w miejscowości Karmanowice	9
Tabela 5 Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie miejscowości Karmanowice ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków	14
Tabela 6 Dane dotyczące szkolnictwa w Karmanowicach (stan na 01.01.2020)	15
Tabela 7 Liczba interwencji OSP w Karmanowicach	16
Tabela 8 Sieć drogowa we wsi Karmanowice	18
Tabela 9 Ilość usuniętego azbestu we miejscowości Karmanowice w latach 2016-2018.	20
Tabela 10 Struktura gruntów we miejscowości Karmanowice	22
Wykres 1 Powierzchnia Gminy Wąwolnica i miejscowości Karmanowice	7
Wykres 2 Ludność Karmanowic w roku 2019 w ujęciu produkcyjnym	8
Wykres 3 Powierzchnia budynków z pokryciem azbestowym	20
Wykres 4 Liczba zarejestrowanych podmiotów w Rejestrze Przedsiębiorców KRS w latach 2015-2020	21
Wykres 5 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w latach 2015-2020	22
Wykres 6 Zestawienie gruntów we miejscowości Karmanowice w ha	22